

A Pécsi Ítéltábla Pécsen, a 2018. évi november hó 21. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta az alábbi

ítéletet:

A másodfokú bíróság az emberölés büntette miatt **vádlott**tellen indult büntetőügyben a Szekszárdi Törvényszék 1.B.99/2017/39. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

A Szekszárdi Törvényszéken Bj.-VIII/143/2015. szám alatt nyilvántartott és a 2. tételszám alatt kezelt véres szennyeződés lefoglalását megszünteti és megsemmisítését rendeli el.

A vádlottat terhelő bűnügyi költség összege helyesen 17.845.489 (tizenhétmilliónyolcszáznegyvenötezer-négyszáznyolcvankilenc) forint, míg 98.164 (kilencvennyolcezer-egyszázhatvannégy) forintot az állam visel.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy az elsőfokú ítélet kihirdetésére helyesen 2018. év május hó 11. napján került sor.

A kiszabott szabadságvesztés tartamába továbbmenően beszámítja a 2018. május 11. napjától a mai napig letartóztatásban töltött időt.

Indokolás

A Szekszárdi Törvényszék a 2018. évi május hó 11. napján kihirdetett 1.B.99/2017/39. számú ítéletével vádlottbüntetőjogi felelősségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés k) pontja szerint minősülő emberölés büntettében állapította meg. Ezért 12 év szabadságvesztésre és 10 év közügyek gyakorlásától eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban, míg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg. A vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt a szabadságvesztésbe beszámította. Rendelkezett emellett a lefoglalt bűnjelekről, továbbá az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről is.

A törvényszék fenti ítélete ellen a Tolna Megyei Főügyészség a vádlott terhére, hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabása végett fellebbezett.

A vádlott és védője felmentésért jelentettek be jogorvoslatot.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában az ügyészi fellebbezést visszavonta, a nyilvános ülésen az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására tett indítványt.

A nyilvános ülésen a védő jogorvoslati nyilatkozatával egyező tartalommal szólalt fel.

Az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetését követően, 2018. évi július hó 1. napján hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.), melynek rendelkezéseit a 868.§ (1) bekezdése értelmében - bizonyos kivételekkel - a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell. Hangsúlyozni szükséges azonban, hogy a Be. 870.§ (1) bekezdése alapján a törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabályok szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt a törvény másként szabályozza.

Ennek megfelelően a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság fellebbezéssel sérelmezett ítéletét a Be. 590.§ (1) bekezdése alapján a megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül, mely a (2) bekezdése értelmében kiterjedt az ítélet megalapozottságára, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseire, az indokolás helyességére és az eljárási szabályok megtartására, illetve a Be. 590.§ (7) bekezdése szerint hivatalból kiterjedt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekre is.

E felülbírálat során a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Be. 593.§ (1) bekezdésének a) pontjára figyelemmel - az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján - akként egészítette ki, hogy a vádlott által az ölési cselekményhez használt eszköz egy balta volt.

Az így kiegészített tényállás immár mentes a Be. 592.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, az a vádlott védekezésével szemben álló részében is a bizonyítékok indokolt és okszerű mérlegelésén alapul.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény rendelkezéseinek megfelelően, a tényállás pontos és hiánytalan felderítéséhez szükséges mértékben folytatta le. Az ennek során feltárt és mérlegelési körébe vont bizonyítékokat külön-külön, illetve együttesen is a logika szabályainak megfelelően értékelte, ténymegállapításairól számot adva pedig indokolási kötelezettségét is teljesítette.

Ennek során az elsőfokú bíróság kiemelt jelentőséget tulajdonított a vádlott nyomozó hatóság előtt tett beismerő vallomásának. A másodfokú bíróság nem osztotta a vádlott védőjének e vallomás elfogadhatóságával kapcsolatban felhozott aggályait. A vallomást a nyomozó hatóság mindvégig védő jelenlétében, a kihallgatást kép- és hangfelvételen is rögzítve szerezte be. Jogszerűségét nem érintette, hogy a védőként kirendelt ügyvéd korábban a Tolna megye területén működő nyomozó hatóság tagja volt. Ez nem lehetett akadálya a bizonyítékként történő értékelésének.

A kihallgatást a nyomozó hatóság 2014. december 23. napján 11 óra 12 perckor kezdte meg. **ügyvéd1** ugyanezen a napon kapott meghatalmazást a vádlottvédelmére. A meghatalmazást 2014. december 23-án 12 óra 06 perckor faxolta át a rendőrségre (nyomozati iratok 5. kötet 529. oldal). Olyan időpontban tehát, amikor a kihallgatás már megkezdődött. A rendőrségen további időre volt szükség a meghatalmazás továbbítására. Az eljárás során nem merült fel adat arra, hogy a kihallgatást végző nyomozó már az eljárási cselekmény alatt tudomást szerzett a meghatalmazásról.

Erre figyelemmel nem sértett eljárási szabályt a rendőrség, amikor a vádlott kihallgatását nem szakította félbe és azt a kirendelt védő jelenlétében lefolytatta.

Mindezekre tekintettel helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott beismerő vallomása bizonyítékként felhasználható.

A vádlott beismerő vallomását az ügy egyéb adatai teljes mértékben alátámasztották.

Egyrészt a vádlott részletesen előadta, miként bántalmazta az idős és mozgásában erősen korlátozott sértettet; ennek során részletesen beszámolt arról, hogy milyen eszközzel, mely irányból, milyen erővel találta el a sértettet, és a sértett milyen módon próbált védekezni. Vallomásának ezen részeit a sértett holttestének boncolásáról

- időben egyébként később - készült igazságügyi orvosszakértői vélemény minden mozzanatában alátámasztotta. Az orvosszakértő által a sértett testén azonosított sérülések ugyanis - mind számukat, mind a keletkezési mechanizmusukat tekintve - megfeleltek a vádlotti nyilatkozatban foglaltaknak.

Másrészt a helyszínelés során a fürdőszobában fellelt vérnyomok is alátámasztották a vádlott előadását, hiszen az ölést követően rajta kívül kizárólag a helyszínen eljáró háziorvos, valamint a polgármester használták a fürdőszobát, akik gumikesztyűt viseltek a sértett holttestének mozgatasakor. A kezük vérrrel nem szennyeződött. A vádlottvallomása szerint a cselekmény elkövetése után véres kezét megmosta. Így kizárólag a vádlott kezéről kerülhetett a sértett fürdőszobájában lévő mosdókagylóba a vér, miután az orvosszakértők a sértett bántalmazását követő önálló helyváltoztatásának lehetőségét kizárták.

Mindezekből azt a következtetést lehetett levonni, hogy a vádlott által az ölési cselekménnyel kapcsolatban előadott tényeket a védelem által vitatott beismerő vallomás megtételekor a büntetőeljárást folytató hatóság még nem ismerte, így ezeket kizárólag az a személy hozhatta a nyomozó hatóság tudomására, aki a bűncselekmény elkövetője volt (*tettestudomás*).

Ebből a szempontból nincs jelentősége annak a védői érvek sem, hogy a sértett az aznapi inzulinadagját még nem adta be magának, illetve annak sem, hogy a vádlott ruházatán nem találtak vért. Ez utóbbi önmagában is a vádlotti beismerő vallomás helyességére utal; nyilatkozata szerint ugyanis az elkövetéskor viselt ruházatát - röviddel a cselekmény után - elégette. Ezzel ellentétes adat az eljárás során pedig nem merült fel.

A fentiekre figyelemmel helyesen került sor a törvényszék részéről a vádlott beismerő vallomásának elfogadására a tényállás megállapítása során.

Az elsőfokú bíróság fentebb hivatkozott eljárása egyébként is összhangban áll az irányadó ítélkezési gyakorlattal is, amely szerint a bizonyítékok bíróság által történt értékelésének megszokott módja az, hogy a bíróság a vallomás egyes - általában más bizonyítékokkal is megerősített - részeit fogadja el irányadónak a történeti tényállás megállapítása során, míg a vallomásának olyan részeit, amelyek más bizonyítékokkal ellentétesek, figyelmen kívül hagyja (BH1998. 418.).

Emellett szükséges megjegyezni azt is, hogy a vádlott beismerő vallomásának visszavonását az eljárás során egyszer sem tudta érdemben megindokolni; ekként adós maradt annak elfogadható magyarázatával.

Nem értett egyet a másodfokú bíróság a védővel abban sem, hogy a vádlott Ganser-szindrómában szenvedne. **Szakértő**l igazságügyi pszichológus szakértő nem diagnosztizálta, csupán felvetette a szakvéleményében annak lehetőségét, hogy a vádlott által előadottak esetlegesen e betegség

fennállására utalnak. **szakértő1** azonban nem igazságügyi elmeorvos szakértő, márpedig e betegség diagnosztizálására kizárólag utóbbi rendelkezik megfelelő kompetenciával. Ezzel szemben az ügyben eljáró és megfelelő kompetenciával rendelkező igazságügyi elmeorvos szakértők aggálytalan szakvéleményükben meg sem említették, hogy a vádlott esetében ez a betegség felmerülhet. Ugyanakkor a vádlottbeismerő vallomásának részletessége, életszerűsége és annak későbbi, más bizonyítékok általi megerősítése arra utal, hogy a vádlott egyáltalán nem szenved a védő által hivatkozott, az elmeműködést érintő megbetegedésben, hiszen az a fentiek során részletezett beismerő vallomás ilyenén történő megtételét teljes mértékben kizárta volna.

Abban ugyanakkor egyetértett az ítélőtábla a védővel, hogy az eljárás során a cselekménnyel összefüggésben nem derült fény minden részletre. Ez a bírói gyakorlatban nem ritka jelenség; az ügyben feltárt és beszerzett bizonyítékok igen alacsony száma azonban nem jelenthette akadályát a büntetőjogi felelősség megállapításának; a védő érvelésével szemben így az elkövetés eszközének, illetőleg a cselekmény elfogadható indítóokának hiánya nem eredményezhette a vádlott felmentését. Törvényesen járt el ezért az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése és a tényállás megállapítása során.

A másodfokú bíróság úgy látta, hogy az elsőfokú bíróság által az elkövetés eszközeként körülírt tárgyat pontosan meg lehetett nevezni, az egy balta volt. Ez az elsőfokú bíróság tényállásából hiányzik, melyet a másodfokú bíróság pótolta. A vádlott vallomásában kifejezetten baltáról beszélt, azzal bántalmazta a sértettet. Az orvosszakértői vélemény a sérülések vizsgálata után körül is írta a balta fizikai tulajdonságait, mint lehetséges elkövetési eszközt. Erre figyelemmel pontosítani lehetett az elkövetési eszköz megnevezését.

A fentiek szerint kiegészített tényállás a Be. 593.§ (3) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

E tényállásból az elsőfokú bíróság helyesen vont következtetést a vádlottbüntetőjogi felelősségére.

A védő álláspontjával szemben a több évtizedes, töretlenül érvényesülő bírói gyakorlat szerint bűnösséget megalapozó tényállás megállapítására csak akkor kerülhet sor, ha a bizonyítékok olyan bizonyosság-erejűek, amelyek a bűncselekmény más által való elkövetésének a lehetőségét kizárják (BH1975. 164.).

Az elsőfokú bíróság ítéletében pedig éppen azt fejtette ki, hogy kizárt a vád tárgyává tett bűncselekménynek a vádlotton kívül más személy általi megvalósítása; így nem merülhetett fel észszerű kétely sem afelől, hogy a bűncselekményt a vádlott követte el.

Következésképpen a vádlott felmentése céljából bejelentett fellebbezések nem voltak megalapozottak.

A cselekmény jogi minősítése is mindenben megfelel a büntető anyagi jogszabályoknak.

Az ítélkezési gyakorlatban kimunkált elvekre (3/2013. Büntető jogegységi határozat I/2. pontja) figyelemmel a vádlott által használt eszköz jellemzői, a vádlott által megtámadott testtájék (a koponya, mely a létfontosságú agyat foglalja magában), továbbá az elkövetésnél tanúsított erőfeszítés mértéke, többszöri megismétlése, valamint irányultsága alapján aggálytalanul

megállapítható volt, hogy a vádlott tudata átfogta az élet kioltásának reális lehetőségét.

Mindezek alapján nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott cselekményét a Btk. 160.§ (1) bekezdésében meghatározott emberölés büntette körében minősítette.

Helytálló volt az elsőfokú bíróság részéről a (2) bekezdés k) pontjában írt minősítő körülmény megállapítása is, ami objektív adatok által alátámasztható tényeken alapul. A sértett a 74. életévét már betöltötte, súlyos sorsszerű megbetegedésekben szenvedett, amely miatt mozgásában nagy mértékben korlátozva volt és állandó gondozásra szorult. Emellett a sértett egyedül élt, hozzátartozó vagy más személy segítségére nem számíthatott. Mindezen körülményekkel a vádlott maga is tisztában volt, hiszen gyermekkorától szomszédok voltak, és a saját nyilatkozata szerint is többször járt a sértett házában, illetve a sértett háza körüli munkák elvégzésében is több alkalommal részt vett.

Helytállóan került sor az elsőfokú bíróság részéről a cselekményre irányadó büntetési tételkeret, valamint a középérték megjelölésére is.

A büntetés kiszabásánál irányadó körülményeket az elsőfokú bíróság hiányosan állapította meg, ezért szükségessé vált azok újbóli áttekintése.

A vádlott terhére súlyosító körülményként kellett értékelni az elkövetés módját. A sértett életének kioltását célzó vádlotti magatartás egyes elemei nagyon közel állnak a Btk. 160.§ (2) bekezdésének d) pontjában meghatározott, különös kegyetlenséggel megvalósított emberölés elkövetési magatartásához. Ez pedig a vádlott személyében rejlő fokozottabb társadalomra veszélyességre utal, mely a cselekménye nagy fokú brutalitásában fejeződött ki. Terhére kellett figyelembe venni azt is, hogy a hasonló jellegű cselekmények a másodfokú bíróság illetékességi területén az utóbbi időben elszaporodtak; a falun egyedül élő, mások segítségére szoruló személyek sérelmére elkövetett erőszakos cselekmények száma növekedést mutat.

A másodfokú bíróság - az elsőfokú bírósággal szemben - a vádlott javára enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy büntetlen előéletű. Emellett enyhítő hatást tulajdonított annak is, hogy a vádlott egészségi állapota megromlott, több sorsszerű megbetegedésben szenved, ezek együttesen 50%-os munkaképesség-csökkenést okoznak.

Igen nyomatékos enyhítő körülményként vette figyelembe továbbá a vádlott bűnösségére is kiterjedő, beismerő vallomását. Annak ellenére tette ezt az ítéletábra, hogy a vádlott azt a nyomozás folyamán és a bírósági eljárás során is visszavonta, az abban foglaltakat következetesen tagadta. Nem lehetett figyelmen kívül hagyni ugyan, hogy a beismerő vallomás a tényállás megállapításának alapjául szolgált; az feltáró jellegű volt, hiszen olyan adatokat hozott a nyomozó hatóság tudomására, melyek addig nem voltak ismertek, ekként mozdítva elő a büntetőeljárás eredményességét. A vádlott beismerő vallomásában foglaltak pedig kiterjedtek a bűnösséget megalapozó körülményekre is. Erre figyelemmel a beismerő vallomásának szükségképpen enyhítő hatást kellett tulajdonítani.

Emellett a másodfokú bíróság enyhítő körülményként értékelte az idő múlását is, hiszen a cselekmény óta közel 4 év eltelt, és az elsőfokú bíróság eljárásának megismétlésére nem a vádlottnak felróható okból került sor. Ezen túlmenően a vádlott javára kellett figyelembe venni azt is, hogy az eljárás nagyobb részében előzetes fogvatartásban volt.

Az így kiegészített és pontosított bűnösségi körülményekből a másodfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés arányban áll a cselekmény tárgyi súlyával, valamint a vádlott személyében rejlő társadalomra veszélyességgel is. A törvényszék által alkalmazott jogkövetkezmény kellően szolgálja a büntetésnek a Btk. 79.§-ában rögzített céljait; az szükséges, de egyben elégséges is e célok eléréséhez, ezért a másodfokú bíróság nem látott törvényes lehetőséget a büntetés enyhítésére.

Észlelte ugyanakkor a járulékos kérdések vizsgálata kapcsán, hogy az elsőfokú bíróság egy bűnjel (Bj.-VIII/143/2015/2.) tekintetében nem hozott érdemi rendelkezést. Ezért a vérgyanús szennyeződés lefoglalását a Be. 320.§ (1) bekezdésének a) pontja alapján megszüntette, és a (2) bekezdésében írtak szerint megsemmisítése iránt intézkedett.

Nem értett egyet az ítélőtábla a törvényszéknek a bűnügyi költség viselése körében elfoglalt álláspontjával. Az elsőfokú bíróság a vádlottat az eljárás során felmerült teljes bűnügyi költség megfizetésére kötelezte. Ezzel szemben a másodfokú bíróság álláspontja szerint a megismételt eljárásban felmerült bűnügyi költség a Be. 574.§ (3) bekezdése szerint nem eshet a vádlott terhére, mivel az nem a mulasztása miatt merült fel. Erre tekintettel a bűnügyi költség viselésével kapcsolatos rendelkezést úgy módosította, hogy a megismételt eljárás során felmerült 98.164 forintot az állam viseli.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jogorvoslattal megtámadott ítéletét a Be. 606.§ (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg az egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 605.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Btk. 92.§ (1) és (2) bekezdései alapján a másodfokú bíróság beszámította az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig letartóztatásban töltött időt is a büntetés végrehajtásába.

Pécs, 2018. november 21.

Dr. Tóth Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Hudvágner András s.k. előadó bíró,
Dr. Bencze Beáta s.k. bíró

A Szekszárdi Törvényszék 1.B.99/2017/39. számú ítélete a Pécsi Ítélőtábla Bf.III.40/2018/9. számú ítélete folytán - az abban írt változtatásokkal - a 2018. évi november hó 21. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

. Tóth Sándor s.k.

a tanács elnöke